

Začasna vlada ga je postavila za predsednika novoustanovljenemu odboru za delavske razmere v Luxembourg (Commission des travailleurs au Luxembourg). Ta odbor se je osnoval prav za prav samo zato, da bi delavce, ki so zahtevali organizacije dela, vsaj za nekaj časa zadovoljili. V odboru so bile zastopane razne struje: st.-simonizem po K. Duveyrier-u in Cazeaux-u, fourierizem po V. Considérantu, enciklopediška filozofija po Jean Reynaudu, novi socijalizem po Vidalu in Pecqueurju, liberalna politiška ekonomija po Wolowskem. Znamenit je pa ta odbor vendar-le, ker je bila prvič z zakonodajstvom združena korporacija gledé na delavsko vprašanje. Deset zastopnikov so vanj volili delavci, deset delodajavci. Nekoliko pomenljivih določb je sklenil vkljub kratkemu času; zboroval je le do otvo-

zajamčil organizacijo dela in pravico do dela, je izšel po njegovem prizadevanju. Sam je pa priznaval kasneje, da ni slutil, kakšne posledice bo imel in kam prav za prav meri. Narodnim delavnicam pa ni bil prijatelj. Hotel je, naj se po socialni revoluciji izprevrnejo vse družabne razmere. Njegova dela so važna za socijališko zgodovino. Poglavitna slovejo: Organisation du travail 1840; Appel aux honnêtes gens 1849; Catéchisme des socialistes 1849; Le socialisme. Droit au travail 1848; Histoire de la

ritve narodne zbornice. Odpravil je vmesne podjetnike (marchandage), določil delavsko dobo v Parizu na 10 ur, po deželi na 11 ur. Posredoval je med delavci in delodajavci in posloval v prepornih slučajih kot delavsko razsodišče, podpiral je obrtne zadruge n. pr. mizarjev, sedlarjev, tkavcev in tapetnikov. — Socijalista Vidal in Pecqueur sta predložila odboru načrt delavske organizacije po teh-le načelih: Država naj kupuje od zasebnikov razne delavnice, tvornice in zemljišča. Ustanavlja naj menjavnice, prodajavnice, tvornice in središča za kmetovavsko delo. Pokupi naj tudi vse železnice, prekope in rudnike, izpremeni naj jih v narodne delavnice in snuje naj poljedelske naselbine. Zavarovanje naj vzame popolnoma v lastne roke. Tako nastane polagoma socijališka država.

(Dalje).

Révolution Française 1847-62; Révolution Française. Histoire de dix ans 1830-40, 1841; Pages d'histoire de la Révolution de Février 1848; La Révolution de Février au Luxembourg 1849; Révelations historiques 1859. Po krvavih dnéh meseca junija 1848. je ubežal na Angleško, kjer je ostal do l. 1870. Med tem časom je v mnogih ozirih obledel njegov radikalizem. L. 1870. je, prišedši v Pariz, celo napadal komuno in se pridružil versaillski vladi. Drugo leto so ga izvolili za poslanca. Umrl je dné 6. decembra l. 1871. v Cannesu.

Književnost.

Hrvaška književnost.

Alberto Weber. *Pjesme*. U Zagrebu 1899 Tisak Dioničke Tiskare. Str. 122. Ciena 2 K. — Mlad pesnik je na čelo svojim pesmam postavil krepak avtogram, da ž njim označi svojo individualnost. — Saj se baje iz pisave, oziroma podpisa kaj lahko spozna genialnost, celo značaj piscev. — Pa preidimo k pesmam Alberto Weber je izključno le lirik. Te drobne pesmi se beró prav gladko; verzi so večinoma zvonki, izvzemši nekatere, ki se približujejo dekadencnemu toku, — tudi niso brez živih primer, ne brez občutkov. — S tem pa ni rečeno, da so vse te pesmi dobre! — Pesnik se je tega sam dobro zavedal, zato je pel:

S tog mnijem da će i meni
Milostiv biti Bog —

Pa ne će sudeć grješniku
Neumolno bit strog.
Ta, nisam kriv, što ne mogu
Utolažit srca plam —
A grješnik nit sam najgori
I nisam grješnik sâm,
S tog pitam najpoznije
Već oprost unapried —
Ko pomno bude tražio
Uz trn će nać i cviet!

Navedli bi lahko nekatere dekadencne vrstice, ki so z navedenimi vrsticami v živem kontrastu. — V „Intermezzu“ na str. 49. in 50. ista pesem o „metulju“ bi bila bolje izostala. — Legenda iz potleušice je grozno pesimistična. A lepo peva pesnik:
Ah, Smrt! — Ona razara
najdivniju harmoniju

ljudskih srdaca, nemilosrdna . . .
 Al Tvorčev živovarni dah
 vjekoma žije
 On vstaje
 kad nemila sve več sòri
 u Prolaznosti bezdan
 On jest . . .
 On će biti! . . .

„Bezglave“ je divje ironična, „Snilo mi se“, pa grozno domišljava. — Vsekako se lahko sodi o mlademu pesniku, da ima lep, nenavaden talent, a

prav dosleden ni ne v idejah, ne v obliki. — Nekako neprijetno dé očem, da piše nekoje pesmi v stari obliki z velikimi začetnimi črkami vsako vrstico, druge pa v novi moderni. — Nežna i ljubka je pesem:

Što je ljubav? — To je cvjetak, prenježan
 što brzo vene,

Pa ga toda sahranimo u knjigama uspomene.

Pesniku želimo, da svojo omejeno ljubezen razširi na Boga in domovino, — in tedaj bo mnogo dobrega in lepega mogel podati hrvaškemu in slovanskemu narodu!
 L. P.

Glasba.

Zaostali smo letos še z ocenami nekaterih glasbenih del.

Missa pro defunctis pro quatuor, tribus, vel una voce, cum organo. Composuit Ign. Hladnik. Op. 34. Labaci. Sumptibus auctoris. Typis Milic. — Ta maša za mrtve ima več vrlin, katere jo zelo priporočajo. Skladba je zelo izrazita in duhu črne maše primerna: katoliška misel v črnih mašah ni nikdar mračna in sentimentalna, ampak iz veličastne tragike odseva v krepkih potezah upanje večnega življenja; zaradi tega nam „sekvenca“ Hladnikova še posebno ugaja. Postopi niso zavlečeni, harmoni-

zacija krepka in pravilna. Posebno primerna je ta črna maša, ker se lahko peva skoro v vseh slučajih in z vsakimi sredstvi: Ako poje triglasni zbor, igrajo orglje čveteroglasni stavek; čveteroglasni zbor poje to, kar igrajo orglje, in se triglasni stavek izpusti; pri enoglasnem proizvajanju se igra in poje to, kar je v čveteroglasnem stavku. Za vsakega izmed navedenih slučajev sta melodija in harmonija posebej tako prirejena, da se vedno sliši nekaj celotnega, tudi, če poje le en glas ali trije glasovi. Cena 1 K, tisek zelo ukusen.

Razne stvari.

Naše slike.

Gospod Strnén nam je naslikal prav lepo sliko „Harfenistinja“, ki smo jo objavili na strani 553. Uboga vdova hodi s svojo hčerko od hiše do hiše in brenka na harfo, da ji usmiljeni ljudje dajo kak denarček za košček kruha. V dobrem in slabem vremenu, ob solncu in dežju, spomladi in v snegu hodita od kraja do kraja, vsak dan pri drugih ljudeh, vsako noč na drugem ležišču. In kolikokrat dobita za plačilo jezne besede! „Delat pojdi, kaj brenkaš!“ se tolikokrat sliši kot odgovor na mehke harfine glasove. In vendar je harfa izmed najbolj častitljivih glasbil. Stari Egipčani so jo poznali že tri tisoč let pred Kristusom. Harfa je narejena v trikotu, katerega daljša stran je resonančno dno in se imenuje „telo“. Na pokrovu „telesa“ so zvočne odprtine, in na njem so pritrjene strune. Zgoraj je „vrat“ v obliki lahko skrivljenega S, na katerem se privijajo in uglasbujejo strune. Strune so raz-

lično dolge in prosto napete. Harfa je uglašena le dijatonično, ne kromatično. Da bi mogli tudi poltone izražati, so si pomagali z majhnimi kaveljni (crochets) in s pedali. Erard v Londonu je harfo popravil leta 1811. Njegova harfa je uglašena v *ces-dur*. Če se prvič pritisne vseh sedmero pedalov, dobimo *c-dur*, če pritisnemo še drugič, pa imamo *cis-dur*. Na strune se brenka, to se pravi, da se s prstom nategnejo in izpusté, in s tem začno nihati. Leva roka igra bas, desna pa sopran. Za harfo značilni so nagli zlomljeni akordi, ki imajo od nje ime „arpeggio“. Gluck je v svojem „Orfeju“ harfo uvedel v orkester, a se le redko rabi. Sedaj jo slišimo skoro samo še od potujočih „muzikantov“, zlasti od ženskih. — „V molitev za topljena“ je deklica na str. 624. Koliko se trudijo vzgojslovci, da bi nam opredelili pravi namen vzgoje in njen uzor! Poglejte to sliko, in povejte, če je otrok kdaj lepši, nego takrat, kadar moli! Pri molitvi se vse zmožnosti človeške duše najbolj harmonično